Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

18 päivänä syyskuuta 2019 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Välitön verotus – Direktiivi 90/434/ETY – Direktiivi 2009/133/EY – 8 artikla – Arvopapereiden vaihtoon liittyvät arvonnousut – Vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutus – Arvonnousu, jonka verotusta on lykätty – Osakkeenomistajien verotus – Verotus, johon sovelletaan eri sääntöjä veron perusteen ja verokannan osalta – Veronalennukset, joissa otetaan huomioon arvopapereiden omistusaika

Yhdistetyissä asioissa C-662/18 ja C-672/18,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista kahdesta ennakkoratkaisupyynnöstä, jotka Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Ranska) on esittänyt 12.10.2018 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 23. ja 29.10.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

AQ (C-662/18) ja

DN (C-672/18)

vastaan

Ministre de l'Action et des Comptes publics,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Biltgen sekä tuomarit J. Malenovský ja C. G. Fernlund (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– AQ ja DN, edustajinaan M. Bornhauser ja N. Canetti, avocats,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään A. Alidière, E. de Moustier ja D. Colas,

– Euroopan komissio, asiamiehinään W. Roels ja N. Gossement,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asiat ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, jakautumisiin, osittaisjakautumisiin, varojensiirtoihin ja osakkeiden vaihtoihin sekä eurooppayhtiön (SE) tai eurooppaosuuskunnan (SCE) sääntömääräisen kotipaikan siirtoon jäsenvaltioiden välillä sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 19.10.2009 annetun neuvoston direktiivin 2009/133/EY (EUVL 2009, L 310, s. 34) 8 artiklan ja eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, jakautumisiin, osittaisjakautumisiin, varojensiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/434/ETY (EYVL 1990, L 225, s. 1) 8 artiklan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joissa asianosaisina ovat yhtäältä AQ (asia C-662/18) ja DN (asia C-672/18) ja toisaalta verohallinto ja jotka koskevat sitä, ettei verohallinto soveltanut sellaisten arvonnousujen verotuksessa, joiden verotusta on lykätty kummankin direktiivin 8 artiklan mukaisesti, sekä sellaisten arvonnousujen verotuksessa, jotka ovat toteutuneet arvopapereiden vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuksen yhteydessä, kokonaisvähennystä laskettuna vaihdettujen arvopapereiden hankintapäivästä alkaen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Kuten direktiivin 2009/133 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa mainitaan, tällä direktiivillä on kodifioitu direktiivi 90/434, jota on muutettu useita kertoja ja huomattavilta osin.

4 Direktiivin 2009/133 johdanto-osan toinen, kolmas, neljäs, viides ja kymmenes perustelukappale vastaavat olennaisilta osin direktiivin 90/434 johdanto-osan ensimmäistä, toista, kolmatta, neljättä ja kahdeksatta perustelukappaletta. Lisäksi direktiivin 2009/133 8 artiklan 1, 4, 6 ja 7 kohta vastaavat olennaisilta osin direktiivin 90/434 8 artiklan 1 ja 2 kohtaa.

5 Direktiivin 2009/133 johdanto-osan toisessa, kolmannessa, neljännessä, viidennessä ja kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Eri jäsenvaltioissa sijaitsevia yhtiöitä koskevat sulautumiset, jakautumiset, osittaisjakautumiset, varojensiirrot ja osakkeiden vaihdot saattavat olla tarpeen sisämarkkinoita vastaavien olosuhteiden luomiseksi yhteisössä ja siten tällaisten sisämarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi. Näitä toimia ei saisi estää erityisesti jäsenvaltioiden verosäännöksistä johtuvilla rajoituksilla, haitoilla tai vääristymillä. Tästä syystä olisi näitä toimia varten säädettävä kilpailun kannalta neutraaleja verotussääntöjä, jotta yrityksillä olisi mahdollisuus mukautua sisämarkkinoiden vaatimuksiin, lisätä tuottavuuttaan ja vahvistaa kansainvälistä kilpailukykyään.

(3) Nykyiset verosäännökset haittaavat näitä toimia verrattuna niihin, jotka koskevat samassa jäsenvaltiossa olevia yhtiöitä. Tämä haitta olisi poistettava.

(4) Tämän tavoitteen toteuttaminen ei ole mahdollista laajentamalla jäsenvaltioissa voimassa olevia kansallisia järjestelmiä yhteisön tasolle, koska näiden järjestelmien väliset erot ovat omiaan aiheuttamaan vääristymiä. Ainoastaan yhteinen verojärjestelmä tarjoaa mahdollisuuden tässä suhteessa tyydyttävään ratkaisuun.

(5) Yhteisen verojärjestelmän mukaan verotusta olisi vältettävä sulautumisen – – yhteydessä varmistaen kuitenkin siirtävän tai hankitun yhtiön jäsenvaltion taloudelliset edut.

– –

(10) Varat vastaanottavan tai hankkivan yhtiön arvopapereiden jakamisen siirtävän yhtiön osakkaille ei yksinään pitäisi johtaa näiden osakkaiden verottamiseen."

6 Kyseisen direktiivin 2 artiklan e alakohdan mukaan "osakkeidenvaihdolla" tarkoitetaan "tointa, jolla yhtiö hankkii toisen yhtiön yhtiöpääomasta itselleen tämän yhtiön äänitenenemmistön antavan osuuden".

7 Saman direktiivin 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Sulautumisen, jakautumisen tai osakkeidenvaihdon yhteydessä tapahtuva vastaanottavan tai hankkivan yhtiön yhtiöpääomia vastaavien arvopapereiden jakaminen siirtävän tai hankitun yhtiön osakkaalle vastikkeeksi jälkimmäisen yhtiön yhtiöpääomaa vastaavista arvopapereista ei saa itsessään johtaa kyseisen osakkaan tulon, voiton tai pääomavoiton verottamiseen.

– –

4. Edellä olevia 1 ja 3 kohtaa sovelletaan ainoastaan, jos osakas ei osoita saamilleen arvopapereille suurempaa verotuksessa käytettävää arvoa kuin mikä vaihdetuilla arvopapereilla oli välittömästi ennen sulautumista, jakautumista tai osakkeiden vaihtoa.

– –

6. Edellä [olevan] 1 – – kohdan soveltaminen ei estä jäsenvaltioita verottamasta vastaanotettujen arvopapereiden myöhemmästä luovutuksesta johtuvaa voittoa samalla tavalla kuin ennen hankintaa olemassa olevien arvopapereiden luovutuksesta johtuvaa voittoa.

7. Tässä artiklassa 'verotuksessa käytettävällä arvolla' tarkoitetaan sitä arvoa, jota käytetään laskettaessa yhtiön osakkaan tulosta, voitosta tai pääomavoitosta kannettavan veron määrää.

– –"

Ranskan oikeus

Kansallinen lainsäädäntö

– Asioissa C-662/18 ja C-672/18 sovellettava kansallinen lainsäädäntö

8 Yleisen verokoodeksin (code général des impôts), sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 2014 valtion talousarviosta 29.12.2013 annetulla lailla nro 2013-1278 (loi nº 2013-1278, du 29 décembre 2013, de finances pour 2014) ja jota sovelletaan 1.1.2013 alkaen toteutuneisiin voittoihin ja osingonjakoihin, 150-0 D §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. – –

150-0 A §:n I momentissa mainittujen osakkeiden, yhtiöosuuksien, näihin osakkeisiin tai osuuksiin liittyvien oikeuksien tai näitä osakkeita, osuuksia tai oikeuksia edustavien arvopapereiden vastikkeellisesta luovuttamisesta saatuihin nettovoittoihin sekä saman pykälän II momentin 7 ja 7 bis

kohdassa ja 8 kohdan kahdessa viimeisessä alakohdassa, 150-0 F §:ssä ja 163 quinquies C §:n II momentin 1 kohdassa mainittuihin osingonjakoihin sovelletaan veronalennusta tapauksen mukaan joko tämän pykälän 1 ter tai 1 quater momentissa säädetyin edellytyksin.

– –

1 ter. Edellä 1 momentissa mainittu veronalennus on

a) 50 % nettovoittojen tai osingonjakojen määrästä, kun osakkeet, osuudet, oikeudet tai arvopaperit on omistettu vähintään kaksi vuotta ja alle kahdeksan vuotta luovutus- tai osingonjakopäivänä, ja

b) 65 % nettovoittojen tai osingonjakojen määrästä, kun osakkeet, osuudet, oikeudet tai arvopaperit on omistettu vähintään kahdeksan vuotta luovutus- tai osingonjakopäivänä."

9 Lain nro 2013-1278 17 §:n III momentissa säädetään seuraavaa:

"Edellä olevia I ja II momenttia sovelletaan 1.1.2013 alkaen toteutuneisiin voittoihin ja osingonjakoihin, lukuun ottamatta D kohdan 1 ja 4 alakohtaa, E kohtaa, F kohdan 2 alakohdan 23 ja 24 alakohtaa, G ja H kohtaa, K kohdan 1 alakohdan b ja c alakohtaa, L kohtaa, N kohdan 1 ja 3 alakohtaa, I momentin O, R ja W kohtaa sekä II momentin 2 kohtaa, joita sovelletaan 1.1.2014 alkaen toteutuneisiin voittoihin ja osingonjakoihin. M ja V kohdat eivät koske verovelvollisia, jotka hyötyvät 31.12.2013 150-0 D bis §:ssä, sellaisena kuin se oli voimassa kyseisenä ajankohtana, mainitusta verotuksen lykkäämisestä.

– *Asiassa C-662/18 sovellettava kansallinen lainsäädäntö*

10 Yleisen verokoodeksin 150-0 B ter §:n I momentissa, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 2012 valtion lisätalousarviosta 29.12.2012 annetun lain nro 2012-1510 (loi n° 2012-1510, du 29 décembre 2012, de finances rectificative pour 2012) 18 §:llä ja jota sovelletaan 14.11.2012 alkaen toteutuneisiin arvonnousuihin, säädetään seuraavaa:

"Sellaisen arvonnousun verottamista, joka on saatu siirrettäessä suoraan tai toisen henkilön kautta 150-0 A §:ssä määriteltyjä arvopapereita, yhtiöoikeuksia tai arvopapereihin liittyviä oikeuksia yhtiölle, joka on velvollinen suorittamaan yhteisöveroa tai vastaavaa veroa, lykätään, jos tämän pykälän III momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät – –"

11 Yleisen verokoodeksin 200 A §:ssä, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 2016 lisätalousarviosta 29.12.2016 annetun lain nro 2016-1918 (loi n° 2016-1918, du 29 décembre 2016, de finances rectificative pour 2016) 34 §:llä, säädetään seuraavaa:

"– –

2. Edellä 150-0 A §:n mukaisesti saadut nettovoitot otetaan huomioon määritettäessä 158 §:ssä määriteltyjä kokonaisnettotuloja.

– –

2 ter. a. Edellä 150-0 B ter §:n I momentissa mainittuihin arvonnousuihin sovelletaan tuloverokantaa, joka muodostuu seuraavien tekijöiden välisestä suhteesta:

– osoittaja, joka saadaan laskemalla yhtäältä sen veron määrän, joka olisi seurannut 197 §:n soveltamisesta siirtovuonna tämän a kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainittujen arvonnousujen ja samana vuonna saman 197 §:n mukaisesti verotettavien tulojen kokonaismäärään, ja toisaalta samana vuonna perittävän veron määrän, joka vahvistetaan kyseisen 197 §:n mukaisesti, välinen erotus;

– nimittäjä, joka muodostuu arvonnousuista, jotka mainitaan tämän a kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja otetaan huomioon tämän a kohdan toisessa alakohdassa.

Tämän a kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainitun verokannan määrittämiseksi samassa ensimmäisessä alakohdassa mainituista arvonnousuista voidaan vähentää ainoastaan 150-0 D §:n 1 momentissa mainittu veronalennus.

Tästä poiketen arvonnousuihin, jotka johtuvat 14.11. ja 31.12.2012 välisenä aikana toteutetuista siirroista, sovellettava verokanta määritetään vuoden 2013 talousarviosta 29.12.2012 annetun lain nro 2012-1509 (loi n° 2012-1509 du 29 décembre 2012 de finances pour 2013) 10 §:n IV momentin A kohdan mukaisesti.

– –”

12 Lain nro 2012-1509 10 §:n IV momentin A kohdan mukaisesti 150-0 B ter §:n I momentissa mainittuja arvonnousuja, jotka johtuvat 14.11. ja 31.12.2012 välisenä aikana toteutetuista siirroista, verotetaan kiinteän 24 prosentin verokannan mukaisesti tai, jos kaikki 200 A §:n 2 bis momentissa, sellaisena kuin se on tällä samalla lailla muutettuna, säädetyt edellytykset täyttyvät, samassa 2 bis momentissa vahvistetun kiinteän 19 prosentin verokannan mukaisesti.

13 Lain nro 2013-1278 17 §:n III momentin mukaisesti yleisen verokoodeksin 150-0 D §:n 1 ter ja 1 quater momentissa säädettyjä omistusaikaan perustuvia veronalennuksia, joita sovelletaan saman koodeksin 150-0 A §:n mukaisesti saatuihin nettovoittoihin ja jotka otetaan huomioon määritettäessä 200 A §:n 2 momentin mukaisesti progressiivisen tuloveroasteikon perusteella verotettavia kokonaisnettotuloja, sovelletaan 1.1.2013 alkaen toteutuneisiin voittoihin.

– Asiassa C-672/18 sovellettava kansallinen lainsäädäntö

14 Yleisen verokoodeksin 92 B §:n II momentissa, sellaisena kuin sitä sovelletaan ennen 1.1.2000 toteutuneisiin arvonnousuihin, säädetään seuraavaa:

”1. Julkiseen tarjoukseen, sulautumiseen, diffuusioon tai sijoitusrahaston yhdistymiseen vaihtuvapääomaiseen sijoitusyhtiöön voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti taikka arvopapereiden sijoittamiseen apporttina yhteisöveron alaiselle yhtiölle perustuvassa arvopapereiden vaihdossa syntyneen arvonnousun verotusta voidaan 1.1.1992 alkaen tai apporttina yhteisöveron alaiselle yhtiölle sijoitettavien arvopapereiden osalta 1.1.1991 alkaen lykätä ajankohtaan, jolloin vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutus, takaisinosto, lunastus tai mitätöinti toteutuu – –”

15 Yleisen verokoodeksin 160 §:n I ter momentissa, sellaisena kuin sitä sovelletaan ennen 1.1.2000 toteutuneisiin arvonnousuihin, säädetään seuraavaa:

”4. Niiden arvonnousujen verotusta, jotka ovat syntyneet 1.1.1991 alkaen yhtiöoikeuksien vaihdon perusteella sulautumisessa, diffuusiossa tai arvopapereiden sijoittamisessa apporttina yhteisöveron alaiselle yhtiölle, voidaan lykätä 92 B §:n II momentissa säädetyin edellytyksin – –”

16 Yleisen verokoodeksin 200 A §:n 2 momentissa, sellaisena kuin sitä sovelletaan 1.1.2013 alkaen saatuihin tuloihin ja sellaisena kuin se seuraa laista nro 2012-1509, säädetään, että 150-0 A §:ssä säädetyin edellytyksin saadut nettovoitot otetaan huomioon määritettäessä kokonaisnettotuloa, johon sovelletaan progressiivista tuloveroasteikkoa.

Hallinnollinen oikeuskirjallisuus

17 Verohallinnon virallisissa tiedotuksissa 24.7.2017 viitteellä BOI-RPPM-PVBMI-20-20-10 julkaistujen hallinnollisten selitysten 130 kohdan (jäljempänä hallinnollisten selitysten 130 kohta) mukaan:

"– – omistusaikaan perustuvaa veronalennusta ei sovelleta luovutuksesta, vaihdosta tai apportista syntyvään nettovoittoon, joka on syntynyt ennen 1.1.2013 ja jonka verotusta on lykätty yleisen verokoodeksin 92 B §:n II momentissa, 160 §:n 1 ter momentissa ja 150 A bis §:ssä, sellaisina kuin ne olivat voimassa ennen 1.1.2000, säädettyjen edellytysten mukaisesti – –"

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

18 Asian C-662/18 osalta unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että AQ siirsi osakkeidenvaihdon yhteydessä 14.12.2012 omistamiaan ranskalaisen yhtiön arvopapereita toiseen ranskalaiseen yhtiöön ja sai vastineeksi jälkimmäisen yhtiön arvopapereita. AQ:n mukaan hankkiva yhtiö ei saanut tämän osakkeidenvaihdon myötä hankitun yhtiön ääntenenemmistön antavaa osuutta. Kyseisen osakkeidenvaihdon yhteydessä todettiin arvonnousu, joka vastasi vaihdettujen arvopapereiden siirtopäivän arvoa vähennettynä näiden arvopapereiden hankintahinnalla, ja tämän arvonnousun verotusta lykättiin. Vuonna 2015, kun vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhemmän luovutuksen myötä kyseinen verotuksen lykkääminen oli päättynyt, kyseistä arvonnousua ja vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuksesta syntynyttä arvonnousua verotettiin.

19 Hallinnollisten selitysten 130 kohdan mukaan on hallinnollisen käytännön mukaista, että arvonnousua, jonka verotusta on lykätty, on ensin verotettu vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutusvuonna sovellettavan verokannan mukaan mutta soveltamatta omistusaikaan perustuvaa veronalennusta, josta säädetään kansallisessa lainsäädännössä 1.1.2013 alkaen toteutuneiden arvonnousujen osalta. Lisäksi vaihdossa saatujen arvopapereiden omistusaikaan perustuva veronalennus on laskettu ottaen huomioon vaihdossa saatujen arvopapereiden vaihtopäivä, ei niiden hankintapäivää. Conseil constitutionnelin (perustuslakituomioistuin, Ranska) antaman ratkaisun mukaan mainittua arvonnousua, jonka verotusta on lykätty, on sittemmin verotettu kyseessä olevien arvopapereiden siirron yhteydessä voimassa olleen verokannan eli vuonna 2012 sovelletun verokannan mukaisesti.

20 Asian C-672/18 osalta unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että kahden ranskalaisen yhtiön sulautumisen yhteydessä vuonna 1998 DN sai arvopapereidensa vastineeksi tämän toisen kyseisessä sulautumisessa osallisena olleen yhtiön arvopapereita. Tässä yhteydessä todettiin vaihdettuihin arvopapereihin liittyvä arvonnousu, jonka verotusta lykättiin. Vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhemmän luovutuksen myötä verotuksen lykkääminen päättyi vuonna 2016. Siten kyseistä arvonnousua ja vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuksen yhteydessä syntyneitä arvonnousuja verotettiin.

21 Hallinnollisten selitysten 130 kohdan mukaan on hallinnollisen käytännön mukaista, että arvonnousua, jonka verotusta on lykätty, on verotettu vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutusvuonna sovellettavan verokannan mukaan mutta soveltamatta omistusaikaan perustuvaa veronalennusta, josta säädetään kansallisessa lainsäädännössä 1.1.2013 alkaen toteutuneiden arvonnousujen osalta. Lisäksi vaihdossa saatujen arvopapereiden omistusaikaan perustuva veronalennus on laskettu ottaen huomioon vaihdettujen arvopapereiden vaihtopäivä, ei niiden hankintapäivää.

22 Koska AQ ja DN katsoivat, ettei kyseisen 130 kohdan mukainen verokohtelu ole yhteensopiva direktiivin 2009/133 tavoitteen eikä sen 8 artiklan kanssa, he nostivat Conseil d'État'ssa (ylin hallintotuomioistuin, Ranska) kanteen ja vaativat mainitun 130 kohdan kumoamista. He katsovat, että tämän ristiriidan vuoksi pääasiassa kyseessä olevia kansallisia säännöksiä ei voida soveltaa, kun kyse on riita-asiasta rajat ylittävässä tilanteessa. Tästä seuraa kantajien mukaan käänteinen syrjintä sellaisissa tilanteissa, jotka ovat – kuten heidän tilanteensa – täysin valtion sisäisiä, ja tällainen syrjintä on vastoin perustuslaillisia periaatteita, jotka koskevat yhdenvertaisuutta lain edessä ja julkisten maksujen osalta sovellettavaa yhdenvertaisuutta.

23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa pääasiallisesti, että unionin oikeuden ja erityisesti direktiivin 2009/133 8 artiklan tulkinta on tarpeen sen käsiteltäviksi saatettujen riita-asioiden ratkaisemiseksi.

24 Tässä tilanteessa Conseil d'État on päättänyt molemmissa pääasioissa lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle kummassakin asiassa samat ennakkoratkaisukysymykset, jotka ovat seuraavat:

”1) Onko [direktiivin 2009/133] 8 artiklan säännöksiä tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuksen yhteydessä realisoituneeseen arvonnousuun ja sellaiseen arvonnousuun, jonka verotusta on lykätty, sovelletaan eri sääntöjä veron perusteen ja verokannan osalta?

2) Onko näitä samoja säännöksiä etenkin tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että veron perusteesta tehtäviä vähennyksiä, joissa on tarkoitus ottaa huomioon arvopapereiden omistusaika, ei sovelleta arvonnousuun, jonka verotusta on lykätty, kun otetaan huomioon, että veron perustetta koskevaa kyseistä sääntöä ei sovellettu kyseisen arvonnousun realisoitumishetkellä mutta sitä sovelletaan vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuksesta syntyneeseen arvonnousuun siten, että otetaan huomioon vaihtopäivä eikä vaihdossa saatujen arvopaperien hankintapäivä?”

25 Asiat C-662/18 ja C-672/18 yhdistettiin unionin tuomioistuimen presidentin 14.11.2018 antamalla määräyksellä kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

26 On syytä todeta, että unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että pääasioiden tosiseikat koskevat toimia, joihin liittyvät yhtiöt ovat sijoittautuneet samaan jäsenvaltioon, joka on nyt käsiteltävissä asioissa Ranskan tasavalta. Lisäksi AQ on asiassa C-662/18 todennut, ettei pääasiassa kyseessä oleva toimi ole direktiivissä 2009/133 tarkoitettu osakkeidenvaihto, koska hankkiva yhtiö ei ole saanut kyseisen toimen myötä hankitun yhtiön ääntenenemmistön antavaa osuutta.

27 Kaikki kirjallisia huomautuksia esittäneet osapuolet toteavat pääasiallisesti, että kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä säädetään unionin oikeuden mukaisista ratkaisuista niiden tilanteiden osalta, jotka eivät kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan, ja ne katsovat, että ennakkoratkaisukysymykset voidaan ottaa tutkittaviksi.

28 On muistettava, että unionin tuomioistuin on ottanut tutkittavaksi ennakkoratkaisupyyntöjä tapauksissa, joissa – vaikka pääasian tosiseikat eivät suoraan kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan – unionin oikeuden määräykset ja säännökset on tehty sovellettaviksi kansallisella lainsäädännöllä,

jossa noudatetaan unionin oikeudessa annettuja ratkaisuja sellaisten tilanteiden ratkaisemiseksi, joiden kaikki osatekijät rajoittuvat yhden ainoan jäsenvaltion sisälle (tuomio 22.3.2018, Jacob ja Lassus, C-327/16 ja C-421/16, EU:C:2018:210, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

29 Lisäksi unionin tuomioistuin on ottanut tutkittavaksi tällaisia ennakkoratkaisupyyntöjä myös tilanteissa, joissa tulkittavaksi pyydettyä unionin oikeuden säännöstä vaaditaan kansallisen oikeuden alaan kuuluvassa asiassa sovellettavaksi olosuhteissa, jotka poikkeavat vastaavassa unionin säännöksessä tarkoitetuista olosuhteista (ks. vastaavasti tuomio 11.10.2001, Adam, C-267/99, EU:C:2001:534, 27–29 kohta ja tuomio 7.11.2018, C ja A, C-257/17, EU:C:2018:876, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 Tällaisissa tilanteissa nimittäin Euroopan unionilla on selvä intressi siihen, että unionin oikeudesta omaksuttuja säännöksiä tai käsitteitä tulkitaan yhtenäisesti, jotta vältettäisiin myöhemmät tulkintaerot, eikä tämä riipu siitä, missä olosuhteissa näitä säännöksiä ja käsitteitä sovelletaan (tuomio 22.3.2018, Jacob ja Lassus, C-327/16 ja C-421/16, EU:C:2018:210, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 7.11.2018, C ja A, C-257/17, EU:C:2018:876, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Käsiteltävissä asioissa on ensinnäkin syytä todeta, että ennakkoratkaisukysymykset koskevat unionin oikeuden säännösten tulkintaa. Toiseksi unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että pääasioissa sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä, jolla direktiivillä 2009/133 korvattu direktiivi 90/434 on pantu täytäntöön, säädetään kyseisissä asioissa kyseessä olevien kaltaisten tilanteiden ratkaisujen osalta näiden direktiivien kanssa yhdenmukaisista ratkaisuista.

32 Näin ollen on todettava, että ennakkoratkaisupyynnöt voidaan ottaa tutkittaviksi.

Asiakysymys

33 Aluksi on syytä tuoda ensinnäkin esiin, että esitetyt kysymykset koskevat ainoastaan direktiiviä 2009/133, jolla on korvattu direktiivi 90/434. Koska asiassa C-672/18 kyseessä oleva sulautuminen on kuitenkin tapahtunut ennen kuin direktiivi 2009/133 tuli voimaan, on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää kysymyksillään unionin tuomioistuinta tulkitsemaan sekä direktiiviä 2009/133 että direktiiviä 90/434.

34 Toiseksi on niin, että – kuten tämän tuomion 3 ja 4 kohdasta ilmenee – näillä kahdella direktiivillä on sama tavoite ja direktiivin 2009/133 säännökset, joilla on nyt käsiteltävissä asioissa merkitystä, vastaavat direktiivin 90/434 säännöksiä. Näin ollen tässä tuomiossa tehdyt viittaukset direktiivin 2009/133 8 artiklan 1, 4, 6 ja 7 kohtaan on ymmärrettävä viittauksiksi direktiivin 90/434 8 artiklan 1 kohtaan ja 2 kohdan ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen alakohtaan. Lisäksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, joka koskee jompaakumpaa näistä kahdesta direktiivistä, sovelletaan myös toiseen näistä direktiiveistä.

35 Kolmanneksi ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasioissa kyseessä oleva verojärjestelmä johtaa siihen, että kansallisessa oikeudessa säädettyä veronalennusta sovelletaan ainoastaan osaan vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuksessa syntyneestä arvonnoususta, ja tämä tehdään laskemalla omistusaika arvopapereiden vaihtopäivästä alkaen, ei vaihdettujen arvopapereiden hankkimispäivästä alkaen.

36 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään, joita on syytä tarkastella yhdessä, pääasiallisesti sitä, onko direktiivin 2009/133 8 artiklan 1 ja 6 kohtaa sekä direktiivin 90/434 8 artiklan 1 kohtaa ja 2 kohdan toista alakohtaa tulkittava siten, että arvopapereiden vaihdon yhteydessä kyseisissä säännöksissä edellytetään, että vaihdettuihin arvopapereihin liittyvää arvonnousua, jonka verotusta on lykätty, ja vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuksessa

syntynyttä arvonnousua on kohdeltava verotuksellisesti samalla tavalla – verokannan osalta ja sellaisen veronalennuksen soveltamisen kannalta, jolla otetaan huomioon arvopapereiden omistusajan pituus – kuin arvonnousua, joka olisi toteutunut ennen arvopapereiden vaihtamista olemassa olleiden arvopapereiden luovutuksen yhteydessä, jos vaihtoa ei olisi tapahtunut.

37 On todettava, ettei pääasioissa ole väitetty, että kyseessä olevat verovelvolliset olisivat antaneet vaihdossa saaduille arvopapereille korkeamman verotusarvon kuin se, joka vaihdetuilla arvopapereilla oli välittömästi ennen kyseessä olevia arvopapereiden vaihtoja, tai ettei tätä verotusarvoa olisi laskettu direktiivin 2009/133 8 artiklan 7 kohdan mukaisesti. Tästä seuraa, kuten kyseisen direktiivin 8 artiklan 4 kohdasta ilmenee, että näihin toimiin sovelletaan tämän direktiivin 8 artiklan 1 kohtaa.

38 Direktiivin 2009/133 8 artiklan 1 kohdan mukaan sulautumisen tai osakkeidenvaihdon yhteydessä tapahtuva vastaanottavan tai hankkivan yhtiön arvopapereiden jakaminen siirtävän tai hankitun yhtiön osakkaalle vastikkeeksi jälkimmäisen yhtiön yhtiöpääomaa vastaavista arvopapereista ei saa itsessään johtaa kyseisen osakkaan tulon, voiton tai pääomavoiton verottamiseen.

39 Kyseisen direktiivin 8 artiklan 6 kohdassa säädetään kuitenkin, että mainitun artiklan 1 kohdan soveltaminen ei estä jäsenvaltioita verottamasta vastaanotettujen arvopapereiden myöhemmästä luovutuksesta johtuvaa voittoa samalla tavalla kuin ennen hankintaa olemassa olevien arvopapereiden luovutuksesta johtuvaa voittoa.

40 Tältä osin unionin tuomioistuin on jo todennut, että vaikka kyseisen direktiivin 8 artiklan 1 kohdalla, jossa säädetään, ettei arvopapereiden vaihto yksinään voi johtaa kyseisessä arvopapereiden vaihdossa syntyneen arvonnousun verottamiseen, varmistetaan tällaisen vaihdon verotuksen neutraalisuus, on katsottava, ettei verotuksen neutraalisuuden tarkoitus ole kuitenkaan siirtää tällaista arvonnousua niiden jäsenvaltioiden toteuttaman verotuksen ulkopuolelle, joilla on verotusvalta arvonnousuihin, vaan ainoastaan kieltää pitämästä tällaista arvopapereiden vaihtoa verotettavana tapahtumana (ks. vastaavasti tuomio 22.3.2018, Jacob ja Lassus, C-327/16 ja C-421/16, EU:C:2018:210, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Lisäksi unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että sen vuoksi, ettei direktiivissä 2009/133 ole säännöksiä sen 8 artiklan täytäntöönpanon kannalta asianmukaisista verotusta koskevista toimenpiteistä, jäsenvaltioilla on unionin oikeuden noudattamisesta johtuvissa rajoissa tietty liikkumavara kyseisen täytäntöönpanon osalta (ks. vastaavasti tuomio 22.3.2018, Jacob ja Lassus, C-327/16 ja C-421/16, EU:C:2018:210, 51 ja 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Tältä osin unionin tuomioistuin on jo vahvistanut, että toimenpide, joka muodostuu arvopapereiden vaihdossa syntyneen arvonnousun toteamisesta ja tätä arvonnousua koskevan verotettavan tapahtuman lykkäämisestä siihen vuoteen, jonka aikana kyseisen verotuksen lykkäämisen päättävä tapahtuma toteutuu, on ainoastaan ”tekniikka”, joka on – samalla kun se varmistaa jäsenvaltioiden verotusvallan ja siten turvaa niiden taloudelliset edut direktiivin 2009/133 8 artiklan 6 kohdan mukaisesti – kyseisen direktiivin 8 artiklan 1 kohdassa säädetyn verotuksen neutraalisuuden periaatteen mukainen, koska sen seurauksena arvopapereiden vaihto yksinään ei johda mainitun arvonnousun verottamiseen (ks. vastaavasti tuomio 22.3.2018, Jacob ja Lassus, C-327/16 ja C-421/16, EU:C:2018:210, 54 ja 55 kohta).

43 Vaihdettuihin arvopapereihin liittyvän arvonnousua koskevan verotettavan tapahtuman lykkääminen merkitsee väistämättä sitä, että tämän arvonnousun verottaminen tapahtuu kyseisen verotettavan tapahtuman ajankohtana voimassa olevien verosääntöjen ja verokannan mukaan, eli nyt käsiteltävissä asioissa vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhemmän luovutuksen ajankohtana. Tästä seuraa, että jos kyseisenä ajankohtana kyseessä olevassa verolainsäädännössä säädetään veronalennusta koskevasta järjestelmästä arvopapereiden omistusajan osalta, siihen arvonnousuun, jonka verotusta on lykätty, on myös sovellettava tällaista veronalennusta koskevaa järjestelmää samoin edellytyksin kuin sellaisen arvonnousun osalta, joka olisi toteutunut ennen arvopapereiden vaihtamista olemassa olleiden arvopapereiden luovutuksen yhteydessä, jos vaihtoa ei olisi tapahtunut.

44 Muut toimenpiteet menisivät nimittäin pidemmälle kuin pelkkä toteamus arvopapereiden vaihtoon liittyvästä arvonnoususta, joka on syntynyt arvopapereiden vaihdon ajankohtana, ja sillä voisi olla todellisia epäedullisia seurauksia tämän arvonnousun verotuksen kannalta verotettavan tapahtuman toteutumisajankohtana, eli nyt käsiteltävissä asioissa vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhemmän luovutuksen ajankohtana, mikä olisi vastoin direktiivin 2009/133 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua verotuksen neutraalisuuden periaatetta.

45 Vaihdossa saatuihin arvopapereihin liittyvän arvonnousun osalta on todettava, että näillä arvopapereilla on ainoastaan korvattu ennen vaihtoa olemassa olleet arvopaperit, kuten direktiivin 2009/133 8 artiklan 6 kohdan sanamuodosta ilmenee. Näin ollen arvopapereiden vaihdossa syntynyttä arvonnousua, jonka verotusta on lykätty, ja vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutukseen liittyvää arvonnousua on kohdeltava verotuksellisesti samalla tavalla – erityisesti kyseisen veronalennuksen osalta – kuin arvonnousua, joka olisi toteutunut ennen arvopapereiden vaihtamista olemassa olleiden arvopapereiden luovutuksen yhteydessä, jos vaihtoa ei olisi tapahtunut.

46 Tätä arviointia ei voida kyseenalaistaa jäsenvaltioiden taloudellisten etujen varmistamista koskevalla tavoitteella. Kuten direktiivin 2009/133 8 artiklan 6 kohdasta ilmenee, nämä edut rajoittuvat veron kantamiseen sellaisen määrän osalta, joihin jäsenvaltioilla olisi ollut oikeus, jos arvopapereiden vaihtoa ei olisi tapahtunut.

47 Esitettyihin kysymyksiin on kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella vastattava, että direktiivin 2009/133 8 artiklan 1 ja 6 kohtaa sekä direktiivin 90/434 8 artiklan 1 kohtaa ja 2 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että arvopapereiden vaihdon yhteydessä kyseisissä säännöksissä edellytetään, että vaihdettuihin arvopapereihin liittyvää arvonnousua, jonka verotusta on lykätty, ja vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuksessa syntynyttä arvonnousua on kohdeltava verotuksellisesti samalla tavalla – verokannan osalta ja sellaisen veronalennuksen soveltamisen kannalta, jolla otetaan huomioon arvopapereiden omistusajan pituus – kuin arvonnousua, joka olisi toteutunut ennen arvopapereiden vaihtamista olemassa olleiden arvopapereiden luovutuksen yhteydessä, jos vaihtoa ei olisi tapahtunut.

Oikeudenkäyntikulut

48 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

Eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, jakautumisiin, osittaisjakautumisiin, varojensiirtoihin ja osakkeiden vaihtoihin sekä eurooppayhtiön (SE) tai eurooppaosuuskunnan (SCE) sääntömääräisen kotipaikan siirtoon jäsenvaltioiden välillä sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 19.10.2009 annetun neuvoston direktiivin 2009/133/EY 8 artiklan 1 ja 6 kohtaa sekä eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, jakautumisiin, osittaisjakautumisiin, varojensiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/434/ETY 8 artiklan 1 kohtaa ja 2 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että arvopapereiden vaihdon yhteydessä kyseisissä säännöksissä edellytetään, että vaihdettuihin arvopapereihin liittyvää arvonnousua, jonka verotusta on lykätty, ja vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuksessa syntynyttä arvonnousua on kohdeltava verotuksellisesti samalla tavalla – verokannan osalta ja sellaisen

veronalennuksen soveltamisen kannalta, jolla otetaan huomioon arvopapereiden omistusajan pituus – kuin arvonnousua, joka olisi toteutunut ennen arvopapereiden vaihtamista olemassa olleiden arvopapereiden luovutuksen yhteydessä, jos vaihtoa ei olisi tapahtunut.

Allekirjoitukset